

El llenguatge

Omplir i reblir

19/X/1979

El català no poseeix cap família de mots que correspongui a la que en castellà formen «colmo» i «colmar» («colmado», significat «botiga de comestibles», segons Coromines, no hi té cap relació), i en francès «comble» i «comblir». Relacionats amb aquests mots, tenim, és cert, com el castellà, els cultismes cúmuli i cúmulus adaptacions modernes del mateix mot llatí —el primer d'ells catalanitzat en la forma— i el verb acumular, que no tenen, però, el significat equivalent als mots populars del castellà i del francès que hem indicat. Algun cop, amb la intenció d'evitar el castellanisme «colmo», hom ha recorregut a «comble», que no és, però, sinó un gal·licisme, tan inadmissible, per tant, com el castellanisme que es tracta d'evitar. El llatinisme sùmmum, admès preceptivament, tradueix el sentit de «colmo» o «comble»: El sùmmum de l'elegància vol dir el grau més elevat a què es pot arribar en aquesta qualitat. Però, és clar, amb aquesta equivalència, no cal supeditar-se a l'ús, tan extens, que el castellà fa del seu mot «colmo»: n'hi hauria per a tirar el barret al foc.

La pressió del castellà ha aconseguit d'introduir no solament «colmo» sinó el verb «colmar» i tot. Significant «omplir fins a vessar o fins a sobrepassar la capacitat d'un recipient», «colmar» s'ha de traduir per curullar o acarumullar. Però és més aviat en sentit més o menys figurat que se sol usar el castellanisme «colmar», i aleshores és més adequat de recórrer, simplement, a omplir, reforçat, si cal, amb diverses expressions adverbials: de gom a gom, del tot, ciosament, generosament, etc. Satisfer pot convenir també, en algun cas, com a equivalència o traducció de «colmar».

Actualment s'usa també en castellà un intensiu de «colmar», el verb «colmatar» significat «omplir una depressió del terreny amb materials arrossegats per l'aigua», mot que ja hem sorprès en algun text en català. Els diccionaris d'equivalències consultats no en diuen res, però creiem que el verb més adequat per a expressar aquest significat és reblir, terme procedent del vocabulari de la construcció, tal com proposa en el seu glossari la recent Geografia física dels Països Catalans, en què han intervingut alguns científics especialment competents en qüestions de l'idioma.

Albert Jane